

H. Kileynikova. Influence of personal conflict of parents on formation of emotional immaturity of the child. – Article.

Summary. The article is devoted to revealing the features of the influence of personal conflict of parents on the formation of emotional immaturity of the child. Based on the analysis of scientific literature, it is determined that emotional immaturity is the inability of the individual to respond adequately to the events and circumstances of life. The development and formation of the emotional sphere of the child depends mainly on the emotional and psychological atmosphere in the family where the child is being raised, on the system of relationships between the parents, between the parents and the child. Scientists, according to the conducted research found that conflict situations, conflict between parents has a destructive effect on the formation and development of a child's personality, which is manifested in emotional immaturity, anxiety, feelings of fear.

Key words: family, conflict, emotional immaturity.

УДК 37.01

Н. С. Кравець

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна

О. І. Ділай

магістрант кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна

В. Ю. Тануляк

магістрант кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. У статті розглянуто особливості формування здоров'язберігаючої компетентності студентської молоді. Доведено, що проблему формування здоров'язберігаючої компетентності студентів ЗВО у процесі занять треба розглядати в аспекті не лише структурних компонентів, але і функціональних зв'язків і відносин. З метою більш широкого уявлення про сутність формування здоров'язберігаючої компетентності студентів, її ролі та місця в системі суспільних явищ нами застосований аналіз її функцій.

Ключові слова: здоров'язберігаюча компетентність, студентська молодь, відновлювальні заходи, функції здоров'язберігаючих технологій.

Формування здоров'язберігаючої компетенції повинно становити систему, що передбачає єдність мети, принципів, змісту, форм і методів роботи, включає безліч взаємопов'язаних елементів. Система здоров'язберігаючої роботи має включати в себе такий зміст і такі методи, які давали б змогу ставити кожного студента у становище, коли він висловлює своє ставлення до того, що відбувається, активно діє, набуває вмінь і досвіду.

Завдання вищої школи на сучасному етапі – якісна підготовка конкурентоспроможного на ринку праці фахівця. Збільшення наукової інформації, поява нових підходів до трактування явищ і понять,

недостатня комплексна загальноосвітня підготовка студентів і завдання, які стоять перед вищою професійною школою, виявляють певні суперечності між традиційними формами організації навчально-виховного процесу та вимогами до професійної підготовки [6].

У сучасній науці із проблем збереження здоров'я напрацьовано багатий теоретичний матеріал (Г.Л. Апанасенко, Д.Є. Воронін, М.С. Гончаренко, Г.К. Селевко та ін.), і водночас відсутня система впровадження здоров'язберігаючих технологій, елементів здорового способу життя у навчально-виховний процес вищої школи. Виявляється суперечність: з одного боку, виникнення потреби у спеціалістах зі стійкою мотивацією на здорове і творче життя, здатних реалізувати свою здоров'язберігаючу компетентність у професійній діяльності, а з іншого – відсутність науково-практичних рекомендацій із технології формування здоров'язберігаючої компетентності студентів.

Студентський вік можна назвати заключним етапом поступального вікового розвитку психофізіологічних і рухових можливостей організму. Студенти в цей період володіють великими можливостями для напруженої навчальної праці. У цьому зв'язку заняття з фізичної підготовки з основами ЗЗК стають для них важливим засобом зміцнення здоров'я, природною біологічною основою для формування особистості, ефективного навчання й оволодіння обраним фахом [5].

Дослідженням доведено, що проблему формування здоров'язберігаючої компетентності студентів ЗВО у процесі занять треба розглядати не тільки з боку структурних компонентів, але і функціональних зв'язків і відносин. З метою більш широкого уявлення про сутність формування здоров'язберігаючої компетентності студентів, його роль і місце в системі суспільних явищ нами застосований аналіз функцій його існування. Необхідно відзначити, що функції формування здоров'язберігаючої компетентності студентів можуть бути зрозумілими, якщо врахована їхня специфіка, різноманіття відносин і спілкування, система ціннісних орієнтацій, можливість самореалізації особистості. Враховуючи ці особливості, ми виділили такі основні функції формування ЗЗК студентів: освітню, рекреативну й оздоровчу, комунікативну, формуючу та інформаційну.

Освітня функція формування здоров'язберігаючої компетентності студентів полягає в тому, що процес навчання культури здоров'я спрямований насамперед на формування знань, умінь і навичок, збагачення досвіду творчої діяльності з виховання бережного ставлення до збереження і загартування індивідуального здоров'я. Знання у педагогіці визначається як переважно логічна інформація про навколишній і внутрішній світ людини, зафіксована в її свідомості [2]. Це означає, що у процесі формування здоров'язберігаючої компетентності студенти повинні отримувати необхідні фундаментальні відомості з основ здоров'я, представлені у визначеній логічній послідовності, усвідомити їх і використовувати в різних ситуаціях.

Під уміннями у нашій статті слід розуміти засвоєння студентами прийомів, засобів діяльності, спрямованої на збереження і закріплення свого індивідуального здоров'я і здатність застосовувати їх на практиці.

Рекреативна й оздоровлювальна функція виражена під час використання фізкультурно-спортивної діяльності у сфері організації здорового дозвілля або в системі спеціальних відновлювальних заходів. Вона застосовується з метою задоволення емоційних запитів, активного відпочинку і відновлення тимчасово втрачених функцій них можливостей організму [4].

Комунікативна функція спрямована на відпрацювання у студентів системи цінностей, які передбачають можливість розширення кола спілкування у студентському колективі і поза ним; стимуляцію творчої активності, здібності студентів до духовного росту як засобу профілактики стресових ситуацій у повсякденній діяльності.

Формуюча функція означає, що у процесі навчання, засвоєння фундаментальних знань протікає формування внутрішнього світу студента.

Воно чекає всі напрями його розвитку: здоров'язберігаючого мислення, сенсорної та рухової, емоційно-вольової і мотиваційно-ціннісної сфер.

Інформаційна функція розглядається нами як засіб накопичення, розповсюдження і передачі інформації, яка стосується охорони і збереження індивідуального здоров'я людиною. Духовні та матеріальні цінності, створенні людством в галузі збереження і закріплення здоров'я, є носіями суттєвої інформації про засоби удосконалення своїх природних якостей і функційних можливостей організму.

Інформаційна функція взаємопов'язана з усіма функціями формування здоров'язберігаючої компетентності студентів. Цей зв'язок зумовлений необхідністю інформаційного забезпечення для них нормального функціонування. Процес розвитку здоров'я зберігаючого виховання йде в напрямі передачі

досвіду викладача студентам від найпростіших практичних умінь і навичок до систематизованої інформації, зафіксованої свідомістю у вигляді знань, принципів поведінки та діяльності, спрямованої на збереження і закріплення індивідуального здоров'я [3].

Реалізація розроблених нами функцій формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вишу відображена у принципах, які використовуються в нашій досвідно-педагогічній праці. У сучасній науці принципи – це основні вихідні положення якої б то не було теорії, керівна ідея, основні правила поведінки, дії.

Принцип (від лат. *principium* – основа, початок): основне, вихідне положення якоїсь теорії, вчення, науки, світогляду і т. д.; внутрішнє переконання людини, яке визначає її ставлення до дійсності, норми поведінки і діяльності. Принципи в нашому дослідженні відображають основні вимоги до організації здоров'язберігаючої діяльності, вказують її напрями, а в підсумку допомагають творчо підійти до побудови педагогічного процесу з формування здоров'язберігаючої компетентності студентів [6].

Організація здоров'язберігаючої компетентності студентів ЗВО спирається в нашому дослідженні на такі принципи:

- гуманізації – уваги до особистості кожного студента як до вищої соціальної цінності визначає формування якостей особистості, які розвивають її суспільну активність, працездатність, комунікабельність, орієнтують на естетичні ідеали;

- врахування ціннісних настанов, орієнтацій і потреб студентів – передбачає врахування таких, що змінюються під впливи суспільного життя ціннісних настанов, орієнтацій і потреб студентів у процесі формування здоров'язберігаючої компетентності. Цей принцип спрямований на розвиток усвідомленого вибіркового, позитивного ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності на основі задоволення потреб;

- врахування індивідуальних особливостей студента – ціле настанови студентів можуть видозмінюватися залежно від умов професійної та інших видів діяльності. Тому формування здоров'язберігаючої компетентності студентів буде більш якісним, якщо будуть враховані індивідуальні особливості, що залежать від специфічних умов, які впливають на повсякденне життя студентів ЗВО;

- діяльнісного підходу – націлює студентів на активне виконання індивідуальних програм фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, розвиває пізнавальні та творчі можливості, включає студентів у процес фізичної самоосвіти та самовдосконалення;

- цілісності – становить такий рівень організації освітнього процесу університету, під час якого стимулюється активний розвиток загалом, проходить орієнтація студентів на формування загальної здоров'язберігаючої культури в єдності знань, умінь, навичок, переконань, творчих здібностей у питаннях закріплення здоров'я;

- професійної спрямованості – є одним із першочергових принципів, реалізує основне призначення закріплення здоров'я студентів – готує їх до навчально-виховних завдань. Він вимагає, щоб у процесі впровадження здоров'язберігаючої компетентності першочергова увага надавалася розвитку й удосконаленню тих знань, умінь і якостей студентів, які мають найбільш практичне значення під час виконання ними своїх функцій них обов'язків;

- оздоровчої спрямованості – основний смисл його полягає в обов'язковій установці на досягнення найбільшого і, безумовно, оздоровчого ефекту, тобто ефекту закріплення здоров'я. Рік дає єдино сприйнятливий вихідну настанову під час вирішення проблем закріплення здоров'я студентів. Значним є те, що цей принцип, як відзначає Л.П. Матвеев, «містить не тільки профілактичний смисл (не допускати порушення здоров'я), але й активно діючу настанову (кріпити, покращувати, удосконалювати!), вік націлює на той шлях до стійкого здоров'я, який проходить через непохитне підвищення рівня дієздатності людини» [1];

- попереджувального розвитку – передбачає включення у здоров'язберігаючий освітній процес студентів завдань і справ, для засвоєння яких необхідний більш високий фізичний та інтелектуальний розвиток;

- науковості – є орієнтиром під час формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів початкових класів. ЗВО регламентує наше дослідження відповідно до рівня розвитку науки і техніки, з досвідом, який накопичений світовою цивілізацією з питань збереження і закріплення здоров'я студентів;

- цілісності та міждисциплінарності – використовується нами для комплексного керівництва й організації процесом формування ЗЗК студентів, дозволяє ширше розкривати питання збереження індивідуального здоров'я під час вивчення предметів і дисциплін, передбачених програмою університету;

– безперервності формування здоров'язберігаючої компетентності студентів ЗВО – дозволяє послідовно готувати студентів до вивчення наступного матеріалу і сприяє закріпленню сформованих навичок, тобто щоб від заняття до заняття максимально використовувалося позитивне перенесення раніше отриманих знань, умінь, навичок;

– узгодженості вимог керівництва ЗВО, викладачів кафедр і колективу студентів, під час дотримання яких можлива реалізація принципів управління процесом формування здоров'язберігаючої компетентності. Керуючись перерахованими принципами в дослідженні, ми використовували різноманітні засоби для формування ЗЗК студентів [1].

Звичайно, вирішення проблеми збереження здоров'я студентів потребує пильної уваги всіх зацікавлених у цьому: викладачів, медиків, батьків, представників громадськості. Однак особливе місце та відповідальність у оздоровчій діяльності відводиться освітній системі, яка повинна й має всі можливості для того, щоб зробити освітній процес здоров'язберігаючим, і в цьому разі йдеться вже не просто про стан здоров'я сучасних студентів, а про майбутнє України.

Отже, формування здорового способу життя виступає як соціально-педагогічна проблема вищих навчальних закладів педагогічного профілю, у зв'язку з чим зростає необхідність обґрунтування професійно-прикладних основ формування здорового способу життя, врахування їх у навчально-виховному процесі як основних дидактичних факторів, котрі впливають на якість фундаментальної та професійної підготовки майбутніх спеціалістів.

Проведене дослідження не претендує на остаточне розв'язання проблеми формування здоров'язберігаючої компетентності студентів. Подальших досліджень потребують: формування індивідуального стилю здоров'язберігаючої діяльності; проблеми культури здоров'я та здорового способу життя; упровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апанасенко Г.Л. Индивидуальное здоровье. Теория и практика. *Валеология*. 2006. № 1. С. 5–13.
2. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. *Медицинская валеология*. 2000. С. 45–47.
3. Воронін Д.Є. Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті. *Педагогіка, психологія та мед.-біол. Проблеми фіз. виховання і спорту*. 2006. № 2. С. 25–26.
4. Гончаренко М.С. Валеология в схемах : навчальний посібник. Харків, 2005. 120 с.
5. Наказ МОН України «Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя дітей та молоді» від 21 липня 2004 р. № 605.
6. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. Т. 2. Москва : НИИ школьных технологий, 2006. 816 с.

Н. С. Кравец, А. И. Дилай, В. Ю. Тануляк. Особенности формирования здоровьесберегающей компетентности студенческой молодежи. – Статья.

Аннотация. В статье рассмотрены особенности формирования здоровьесберегающей компетентности студенческой молодежи. Доказано, что проблему формирования здоровьесберегающей компетентности студентов учреждений высшего образования в процессе занятий надо рассматривать в аспекте не только структурных компонентов, но и функциональных связей и отношений. С целью более широкого представления о сущности формирования здоровьесберегающей компетентности студентов, ее роли и места в системе общественных явлений нами применен анализ ее функций.

Ключевые слова: здоровьесберегающая компетентность, студенты, восстановительные мероприятия, функции здоровьесберегающих технологий.

N. Kravets, O. Dilai, V. Tanuliak. Features of formation of health-protecting competence of student youth. – Article.

Summary. The article deals with the peculiarities of formation of health-saving competence of student youth. It is proved that the problem of forming the health-saving competence of the students of higher education institutions in the process of employment should be considered not only from the side of structural components, but also by functional connections and relations. In order to get a broader idea of the essence of the formation of students' health competence, its role and place in the system of social phenomena, we have used the analysis of the functions of its existence.

Key words: health competence, student youth, rehabilitation, health technology features.